

Nieuwsbrief
Jaargang

01

Nummer

001

December 2008

NIEUWSBRIEF JOE ENGLISH, KUNSTSCHILDER

Dag beste kunstvriend,

Hier is dan de eerste Nieuwsbrief voor u, Vriend van Joe English, kunstschilder.

Wij maakten er een soort “Kersteditie” van: op vraag van velen publiceren wij hier de kerstvoorstelling die Joe tekende bij het verhaal dat verscheen in “Ons volk ontwaakt” in december 1911.

Het eerste initiatief van de VZW en de Werkgroep was de tentoonstelling over “Joe’s Kunst” van 24.08.08 tot 05.10.08 op drie locaties te Diksmuide.

Hebt u enig idee hoeveel personen de tentoonstelling hebben bezocht?

- Montanus .5 1.500
- St.-Niklaaskerk +- 3.500
- Memoriaal. IJzertoren 780

Daarnaast moeten wij ook de honderden voorbijgangers rekenen die de tentoonstelling bezochten tijdens de IJzerbedevaart (31 aug) en op de Open Monumentendag (14 sept). Tenslotte was ook de culturele avond van het Davidsfonds een succes: 170 geïnteresseerde aanwezigen!

In dit nummer

Dag beste kunstvriend.....	pag. 1
Vooropening tentoonstelling.....	pag. 2
Medewerking aan tentoonstellingen	pag. 3
Schatten op zolder.....	pag. 3
Joe English en Kerstmis.....	pag. 4
Catalogus	pag. 7
Vrienden van Joe English	pag. 8

Verantwoordelijke uitgever:

Joe English, Kunstschilder vzw
Rodestraat 53, 8000 Brugge

En hoeveel catalogi er werden verspreid? Een 200-tal werden verkocht tijdens de tentoonstelling. Wij gaven er 210 gratis: enerzijds aan de bruikleengevers, aan onze vrijwillige medewerkers en aan de subsidiënten; anderzijds aan de Vrienden en bedrijfsvrienden die ons financieel steunen.

De tentoonstelling was een succes. Dat kan je aflezen uit de spontane reacties van de bezoekers in het “Gastenboek”. Intussen zijn alle schilderijen en documenten teruggebracht en zijn wij de resultaten aan het verwerken.

Er zijn de onverwachte “Schatten op zolder” en de nieuwe informatie over Joe en de familie English-Dinnewet-Goedemé. Maar er is ook het financiële plaatje dat moet uitgeklaard worden om de toegezegde subsidies te verkrijgen. Ons eerste werk is nu dat wij een syntheserapport opmaken.

Wij hopen dat deze nieuwsbrief beantwoordt aan uw verwachtingen. Een drietal keer per jaar zullen wij u informeren over leven en werk van Joe English.

A B C D E is de missie van onze vzw:

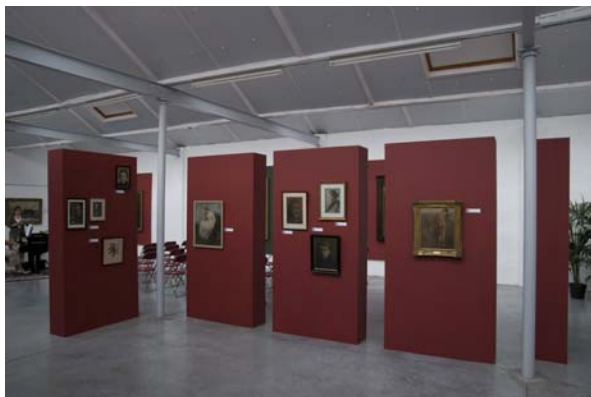
Archiveren, **B**ibliografie en **B**iografie uitwerken, **C**atalogus verder inventariseren, **D**igitaliseren en documentatie verspreiden via de website over Joe **E**nglish en Elisabeth Goedemé. Dankzij uw financiële ondersteuning beste kunstvriend, zullen wij deze taken hopelijk kunnen realiseren. Graag vernemen wij uw schriftelijke reactie, uw bedenkingen en suggesties. En tot ziens of hoors!

Piet De Baere
Voorzitter

Co English
Secretaris

Vooropening tentoonstelling

Op zaterdag 23 augustus werd de tentoonstelling Joe English, Kunstschilder plechtig geopend.

De vooropening startte in het eerste luik van de tentoonstelling, namelijk in de kunstgalerij Montanus.5. Dat luik toont de minst bekende, persoonlijke werken die allen in privé bezit zijn. Zijn portretten worden enorm geapprecieerd. Er zijn ook een paar werken waarmee deze schilder op zeer jonge leeftijd een aantal prijzen in de wacht sleepte. Een unieke catalogus met de meeste werken is speciaal voor deze tentoonstelling gedrukt.

Co English verwelkomde de genodigden en dankte alle medewerkers, sponsors en vrienden voor de praktische, financiële en morele steun van de voorbije maanden. Daarna was het woord aan de burgemeester van Diksmuide, **Lies Laridon**.

De curator **Paul C. De Baere** plaatste de schilder en zijn werken in de tijdsgeest van eind jaren 1800 tot en met wereldoorlog I.

Peter Eyskens, docent restauratie van KASKA (Antwerpen), onthulde samen met gedeputeerde Gunther Pertry van de provincie West-Vlaanderen, het drieluik “De mensheid op zoek”.

Een muzikaal intermezzo van de gezusters **Debevere** bracht werk van P. Benoit, die een belangrijke rol speelde in een aantal werken van Joe English.

Daarna kreeg de heer **Marc Andries** het woord, als kabinetschef van minister Bourgeois. De “Joe English-wandeling” werd tenslotte plechtig geopend met het doorknippen van het lint.

Meer dan 160 aanwezigen volgden de “Joe English-wandeling” door het centrum van de stad Diksmuide, naar het tweede luik in de St-Niklaaskerk. Daar wordt werk in opdracht van het borduuratelier van vader Henry English tentoon gesteld, en werkmateriaal uit die tijd van atelier Arte/Grossé (Brugge).

Blikvangers zijn twee vlaggen die uitzonderlijk werden uitgeleend: de vlag “Katholieke Vlaamse Studentenbond Veurne (KVSU)” van

het bisschoppelijk college te Veurne, en de studentenvlag van het klein seminarie te Roeselare. De heer **Deken Jonckheere** opende dit luik, waarna de mensen in groepjes verder wandelden naar ...het IJzermemoriaal.

Het derde en laatste luik werd daar geopend door **Dirk Demeurie** en **Walter Baeten** van het IJzerbedevaartcomité. In de IJzertoren worden werken van tijdens wereldoorlog I getoond, waaronder “De mystische stad “ (Veurne). Met een hapje en een drankje werd deze vooropening afgerond.

Medewerking aan andere tentoonstellingen

Naar aanleiding van onze tentoonstelling, kregen we de vraag om mee te werken aan andere tentoonstellingen... een overzicht.

Le Combat de Maria loop, 17 okt. >>> 11 nov. 2008 te Meulebeke. Ontlening van drie reeksen postkaarten getekend door frontsoldaten en Joe (met tekst van Paul C. De Baere), één aquarel en één olieverf op doek van Joe English.

L'art dans la tourmente, 11 okt. 2008 >>> 11 jan. 2009 in het museum van Bailleul (FR.) . Ontlening van “kalender van 1932” met 12 afbeeldingen van tekeningen door Joe, + foto van portret van Joe door Sam De Vriendt, kopie van “O.L.Vr. van de IJzer” door Joe, originele pentekening “De Maagd van Vlaanderen”, drie reeksen postkaarten getekend door frontsoldaten en Joe (met franse tekst van Paul C. De Baere).

Pelgrimkunst, religie en moderniteit, (1910-1940), 24 okt. 2008 >>> 18 jan. 2009 in het Timmermans-Opsomerhuis te Lier. Ontlening van “Heldenhuldekruis” (1916) aquarel en potlood door Joe, (catalogoog luik 3 n° 4), portret van Joe door Sam De Vriendt (olieverf), Zelfportret van C. Verschaeve (potlood), portret C. Verschaeve door Joe (etsafdruk).

En verder ook nog...

Vraag tot medewerking aan de “**Roetskalender**” 2010, te verkrijgen via www.roetsinfo.eu
Één bladzijde = 1 week gewijd aan Joe English (uitgave Standaard Boekhandel en Davidsfonds)

Nominatie als kandidaat voor de **Zannekin-penning 2009** van Marnixring Westhoek, dit ter ondersteuning van de werking van de VZW Joe English, kunstschilder.

Schatten op zolder

Voor de tentoonstelling wisten wij op basis van het onderzoek van Paul Ch. De Baere over Joe English in 1972, waar de meeste geïnventariseerde werken zich bevonden. Tijdens de voorbereidingen van de tentoonstelling stelden wij vast dat in die 36 jaar tijd, de meeste werken in de families van de oorspronkelijke bezitters waren gebleven.

Naar aanleiding van de tentoonstelling (voor, tijdens, na) hebben wij contact gehad met een 50-tal personen of organisaties, die ons nieuwe informatie en/of documentatie bezorgden over Joe English. Op een apart formulier noteerden wij naam en adres van de informant en het onderwerp.

Alhoewel wij nog een aantal gegevens moeten controleren, kunnen wij nu toch reeds zeggen dat deze nieuwe informatie een belangrijk resultaat is van deze tentoonstelling. Sommige van de werken werden “buiten de catalogus” reeds tentoongesteld

Schematisch overzicht van nieuwe informatie

1. originele werken van Joe
  - 6 schilderijen (zie 4)
  - 12 tekeningen + aquarel , + (onbekend aantal) in IJzertoren
  - 3 boekillustraties
  - brieven en handgeschreven postkaarten.(zie 6)
2. originele gegevens van /over familie van Joe:
  - over Henry English en fam.: 5 bezitters (zie 6)
  - over Karel Goedemé: 1 (publikatie)
  - over familie Dinnewet: 3 bezitters (+info)
3. documentatie over Joe of familie: 18
  - meestal gedrukte documenten, of objecten enz
4. originele schilderijen van Joe (echte schatten!)
  - olieverf op houten paneeltje (dakvenster, 1911/ 1918 ?) - PDB
  - visserskop (olieverf) +- 1897! - DA
  - aquarel atelier Joe (1917) (schenking) - JD
  - aquarel markt Veurne (1918) (schenking)
  - “Achter het front” (olieverf) (1917-18) - GM
  - portret van een oude man (olieverf) (1914) – KV
5. Origineel schilderij door Sam De Vriendt - portret van Joe (schenking)
6. Bezitters van geschreven brieven en postkaarten van Joe en familie (nieuwe info)
  - A.J. Koksijde; D.B.G. Adegem; D.L. Roeselare; D.J. Slijpe;
  - D.P. Wortegem; F.L. Nieuwpoort; G.H. Brugge; V.H.P. Jabbeke;
  - V.G. Antwerpen;

Ter info: deze documenten zijn nieuw opgedoken informatie die verder verwerkt en bestudeerd moeten worden. Toekomstige actie: nog 14 adressen moeten worden gecontacteerd.

Joe English en Kerstmis

Door Paul C. De Baere

In het artikel over de kleine Golgotha (tdschr. Vlaanderen, 2008, nr.1) heb ik erop gewezen dat Joe English door zijn opvoeding thuis en op school religieus geïnspireerd was. En ook het Brugse milieu waarin hij opgroeide was geheel doortrokken van de christelijke geloofs-overtuiging. In de onmiddellijke buurt van het woonhuis aan de Vrijdagmarkt bevonden zich enkele kerken en kapellen. Het gezin English was ook vertrouwd met de Brugse clerus langs vaders atelier. De aard van de overtuiging zal niet diep theologisch geweest zijn maar veeleer volks geïnspireerd,

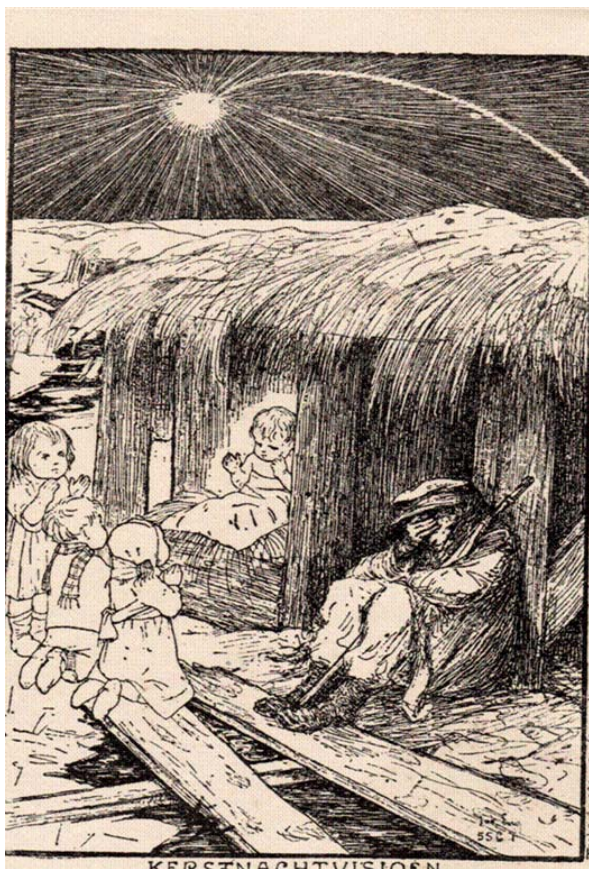
passend bij de bescheiden sociale kring waarin de familie vertoefde, en bevrucht door het onderwijs dat Joe genoot bij de Broeders van Liefde. De kerkgang in het nabijgelegen Capucijnerklooster van de Broeders Franciscanen in de Boeveriestraat, zal daar naadloos bij aangeknoopt hebben.

De Jezusfiguur heeft English geboeid. Hij heeft de grenssituaties van Zijn bestaan in beeld gebracht: geboorte, lijden en dood. En de korte loopbaan van English is de oorzaak voor het ontbreken van andere episodes uit het Evangelie. Zonder twijfel zou hij een aantal themata verder gezet en ontwikkeld hebben. Want bij zijn vertrek naar het front liet hij onafgewerkte schilderijen met

gelovige inslag na. En zo kwam ook zijn doek met de christelijke **Caritas-figuur** (K. I B 13) niet tot voltooiing.

Op de tentoonstelling in Diksmuide konden we de Oudtestamentische scène van **David en Saul** bewonderen, naast **Kruisig Hem!** en **Christus aan het Kruis** (resp. nrs. 51 en 52 in de catalogus). En over de religieuze strekking van het **Godecharle-triptiek** zijn we door voorstudies van de kunstenaar geïnformeerd. Verder werkte English tijdens de oorlog bijvoorbeeld mee aan de versiering van een soldatenkapel, waarin de figuren van Paulus en Michaël opgenomen waren.

De tentoonstelling bood de gelegenheid om **Het Stalleke van Bethlehem** in zeer goede voorwaarden aan het publiek voor te stellen (cat. nr.40). We konden dit meesterwerk van dichtbij bekijken om er persoonlijke bevindingen over uit te wisselen. Dit werk staat niet alléén in de gedachtengang van Joe English rond het hoogfeest van Kerstmis.

Voor het **Gebedenboek van de Vlaamse Soldaat** tekende hij het eenvoudige en volkse

Kerstnachtvisioen, een afbeelding die ook als postkaart uitgegeven werd.

Een ander tot nog toe spoorloos gebleven schilderij **Driekoningdag** (K. I C I) behandelt op humoristische manier de slotepisode van het kerstverhaal.

Maar omdat **Het Stalleke** de meest indrukwekkende realisatie rond deze hoogdag uitmaakt, wil ik, met het oog op het komende kerstfeest, nog enkele bedenkingen toevoegen aan mijn commentaar die in de tentoonstellingscatalogus (blz.38,39,40) afgedrukt werd.

Misschien denkt de lezer dat de term meesterwerk hier i.v.m. **Het Stalleke** wat ondoordacht gebruikt werd. Dat is niet zo. In twee betekenissen schijnt het gebruik me hier verantwoord. Met **Het Stalleke** bewijst Joe English dat hij de titel meester-kunstschilder verdient, omdat hier blijkt dat hij het schilderkunstig métier op overtuigende wijze bezit. Technisch is het werk bijzonder goed geslaagd: tekening en perspectief, de verhoudingen, het kleurgebruik, de enscenering van personages en attributen, de gepaste psychologische uitdrukkingen... Het waren de geldende normen voor het historiestuk, en dat beoordeelde de jury van de Romeprijs in het werk van de kandidaten.

Daarenboven draagt **Het Stalleke** een rustige overtuiging uit, het is dan ook geen modern werk. We moeten ons ontdoen van onze vooringenomenheid (het eisen van vernieuwende visie, zo mogelijk schokkend, vooruitstrevend, alternatief biedend, nieuwe materialen gebruikend, enz.) om er de kwaliteiten van te waarderen. Laten we onze eigen verwachtingen terzij, dan worden we als toeschouwer meegenomen in een discrete beweging die zich samen met het licht verspreidt door de organisch in elkaar vervloeiende delen van de ruimte. We herontdekken een artistieke waarde die sedert enkele decennia uit onze kunst verdwenen is, omdat zij eigen is aan de geslaagde suggestie van een bewoonde ruimte op een plat vlak. Daarmee is English hier in schilderkunstig opzicht verwant aan

alle meesters sedert de barokschilderkunst. Het is dus evenzeer een element dat ons van zijn kunst vervreemdt...

Joe English was verontwaardigd over het juryverdict dat zijn Stalleke volstrekt negeerde. Dat lijkt een intrigerende aangelegenheid in de geschiedenis van de kunstreceptie bij ons. Dat nodigt uit tot verder onderzoek.

De tentoonstelling in Diksmuide zorgde voor een aantal verrassingen: "**Schatten op zolder**" Een daarvan was het terugvinden van illustratiemateriaal dat Joe English maakte bij een verhaal: een Kerstvertelling van René Vermandere, verschenen in drie opeenvolgende nummers van Ons Volk ontwaakt (Jg.I, 1911, nrs. 16 en 17 en Jg. 2, 1912, nr. 1).

Het droeg de titel **Dulake**, diminutief van de meisjesnaam Cordula.

Het verhaal gaat aldus. Dulake wordt door haar ouders uitbesteed aan een ouder echtpaar in de stad, als gedeeltelijke genoegdoening voor verschuldigd pachtgeld. De oude vrouw, verbitterd door familiale tegenspoed, komt tijdens de kerstnacht tot inkeer. In hernieuwde verstandhouding met haar man, besluit ze Dulake's ouders de pacht kwijt te schelden en Dulake als hun eigen kind te behandelen. Ook zullen ze voorzien in de opvoeding en de studies van het jongste broertje van het meisje.

Het schijnt een Dickensverhaal in kort bestek, op volkse leest geschoeid. Er doen zich gelijkaardige emotionele momenten voor. In de ontwikkeling van het gegeven laveert het verhaal tussen de lage, berooide sociale klasse en de gegoede burgerij. De ontknoping getuigt van de menslievendheid door oprecht medelijden, typisch voor de tijd waarin het verhaal zich afspeelt (begin XXste eeuw).

Van de zeven illustraties zijn er zes tot ons gekomen. Om ze te maken hielp English zijn inspiratie op weg door de prenten te bekijken in een nederlandstalige uitgave van *Leven en Lotgevallen van David Copperfield*. Dit boek van Charles Dickens kende hij in de uitgave van de gebroeders Cohen (Nijmegen-Arnhem, s.d.). Het was voorzien van houtgravures naar tekeningen van J.Barnard.

Enige tijd vóór de publicatie in *Ons Volk Ontwaakt* van 1911, had hij het boek geschonken aan zijn schoonvader, Karel Goedemé. Op een schutblad schreef hij de volgende opdracht (spijtig genoeg zonder deze te dateren...): “Aan den Heer Karel Goedemé uit ware genegenheid op zijn naamfeest aangeboden in herinnering van gelukkige dagen. Joe English”

De gevoelsuitdrukking die in English illustraties aan bod komt, wijkt helemaal af van de stemmingen die uit Barnards tekeningen spreekt. Hoewel ze nauw aansluiten bij Vermanderes verhaal, geeft hij ze zijn persoonlijke geaardheid mee. Hij

leefde zich moeiteloos in in het verhaal. Zelf afkomstig uit een zeer bescheiden milieu, had hij sommige van de beschreven situaties meegemaakt. Zo sluit de eerste tekening direct aan bij de leefwereld van het gezin English aan de Vrijdagmarkt te Brugge. Het beeld van behaaglijk plezier tussen vrienden aan het slot van de vertelling, is tekenend voor de Brugse, wat knorrige gemoedelijkheid. Maar het melancholische motief van Dulake, die tijdens de kerstnacht in eenzaamheid door het dakvenster staart, zal Joe zich later tijdens de oorlog te Veurne herinneren. Hij schildert er een klein paneel (het bleef onafgewerkt) met het motief van het dakvenster dat uitzicht biedt op de St.Niklaaskerk. Het is dag, maar het raam blijft gesloten. De scheiding van zijn gezin is tijdens de oorlogsjaren niet te overbruggen.

De aandachtige lectuur van deze ietwat conventionele maar fijn uitgewerkte tekeningen, licht ons zijn gedachten over het wezen van Kerstmis toe. Dat feest herinnert hem aan het gezin, en is voorwerp van het verlangen naar samen zijn. Voor English is Kerstmis een intiem familiaal gebeuren, waarin de samenhangende de belangrijkste waarde uitmaakt. Kerst heeft ook te maken met het wonderlijke dat zich in alle sereniteit voltrekt. De droom van de oude vrouw in de kerk bij de kerststal, betekent voor haar een nieuwe start. De heilige geboorte stemde deze meesteres tot inkeer en is daarna aanleiding tot dankbaarheid die zich uit in het zich verenigen rond een gezellige tafel.

Catalogus Joe's Kunst

Hebt u ook binnenpretjes bij het zien van de Zepelin van Joe op de achterflap van de catalogus? Herinnert u zich ook uw bezoek aan « Joe's Kunst » als u de catalogus nog eens doorbladert?

U kunt de catalogus nog steeds (bij-)bestellen! Voor € 20,00 per exemplaar nemen wij de verzendings-kosten voor onze rekening. Zeker de moeite waard als kunstzinnig geschenk!

De catalogus is gedrukt bij Lannoo naar aanleiding van de tentoonstelling 23/08 tem 05/10 2008.

Hoe kunt u bestellen? Schrijf €20,00 per exemplaar over op rekeningnummer 121-0405563-84 van de vzw Joe English, kunstschilder, en vermeld “Joe English, catalogus, xx exemplaren”. We bezorgen het u via de post.

Nieuws over Henry English

In het jaarboek 2008 van de heemkundige kring “het Ambacht Maldegem”, verscheen onbekende informatie over de vader van Joe English (blz. 167 – 179, met veel illustraties).

Henry overleed zoals Joe in 1918, te Adegem. Hij was op weg met zijn fiets van Brugge naar Eekloo, waar hij een bezoek zou brengen aan zijn dochter Marguerite, die er als Zuster Gonzalve les gaf in het instituut O.L.Vr.-Ten Doorn.

Hugo Notteboom beschikte over nog niet gepubliceerde documenten uit het archief van de familie De Baets uit Adegem, en van de Zusters van Liefde te Gent. Zo beschrijft hij o.a. de omstandigheden waarin Henry overleed. Hij maakte een omweg tussen Adegem en Eekloo via Balgerhoeke omdat hij als Engels staatsburger waarschijnlijk niet in het bezit was van een door de Duitsers voorgeschreven “Reiseschein”... Hij overleed aan een hartaderbreuk in een poging om de Duitse soldaten te ontwijken.

Hebt u ook onbekende informatie over de familie van Joe English? Laat het ons weten op onze mail co_english@euphonymet.be of opsturen aan ons secretariaatsadres aub.

Vrienden van Joe English

...die tijdens en na de tentoonstelling hebben ingeschreven (tot 15.11.08) en dus niet in de catalogus vermeld zijn, waarvoor onze oprechte dank:

Bockstaele Marc ,
Catry Hilde
Deconinck Walter
Deleye Francine
De Mey Jan
Dewitte Robrecht
Filliaert Luc
Geryl Maurits
Gevaert Herman
Gysel André
Lannoo Krista

Gent
Roeselare
Kortrijk
Oostduinkerke
Brugge
Brugge
Nieuwpoort
Nieuwpoort
St.-Michiels Brugge
Diksmuide
Aalter

Ook vriend worden? Dat kan door 50 euro te storten op het rekeningnummer 121-0405563-84 van de vzw Joe English, kunstschilder

Latré Maurits	Diksmuide
Neels Jules	Brugge
Priem Hildegard	Oostende
Priem-Speybrouck Erwin	Brugge
Roels Roger	Diksmuide
Thomas Pierre	Brugge
Vanderscheuren- Metaalconstructie	Diksmuide
Vansteelant Magda	Slijpe
Verdievel Guido	Diksmuide
Vermeulen Maria	Brugge
Voets Guido	Berchem

WIJ WENSEN U EEN VOORSPOEDIG 2009

EN TOT DE VOLGENDE NIEUWSBRIEF!

